

2

Deloitte.

FENNTARTHATÓ
FEJLŐDÉS

1. MIT JELENT A “FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS”?

Az utóbbi években a *fenntarthatóság* fogalma a világunk csaknem minden területére begyűrűzött, melynek középpontjában többek között az emberiséget egyre sürgetőbb ökológia problémák megoldása, és a szociális jóllét elérése, megőrzése áll. A *“fenntartható fejlődés”* fogalma azonban már a 80-as években került a köztudatba az Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ) híres Brundtland jelentésén (1987) keresztül¹. Ezalatt olyan fejlődési folyamatot értünk, amely

„kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációk képességét, hogy kielégítsék a saját szükségleteiket.”²

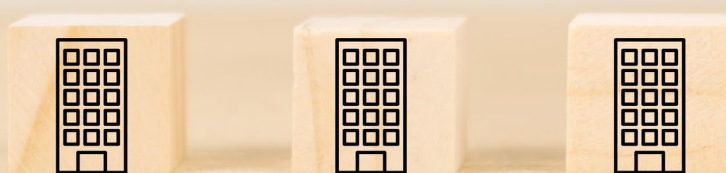
Környezetvédelem tógában

Tudtad-e, hogy már a Római Birodalomban is volt “környezetvédelmi mozgalom”? Bár akkoriban még nem a biodiverzitás csökkenése vagy a felmelegedés, hanem inkább a hiányzó csatornarendszerek okoztak szennyezés és az ebből következő egészségügyi problémák miatt háborodtak fel az emberek.³

Környezetvédelem napjainkban

2015-ben az ENSZ 193 tagállama a szegénység felszámolását és a fenntartható jövő felépítését tűzi ki célul. A 193 ország által 17 fenntartható fejlődési cél (SDG-k) fogadott el, amelyekről a **Szervezetek és egyezmények modulban részletesen olvashattok.**

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS LÉNYEGE, HOGY EGYSZERRE VESSZÜK FIGYELEMBE:

- a környezet igényeit,
- a társadalmi igényeket és
- a gazdasági fejlődés igényeit.

MIT JELENT EZ A GYAKORLATBAN?

Képzeljünk el egy közösséget, akinek alapvető tevékenysége a fa feldolgozás. A közösség ebből szerzi jövedelmét, azonban saját megélhetéséhez is szüksége van fára (fűtéshez például). Vegyük sorra tehát az ő példájukon keresztül a fenntartható fejlődés egymással szoros összefüggő három pillérét!

KÖRNYEZETI FENNTARTHATÓSÁG

Ha a közösség nem bánik megfelelően a környezeti forrásaival, azaz több fát vág ki, mint amennyi újra nőne, akkor az hosszú távon **nem fenntartható környezeti szempontból**. A közösségnek gondoskodnia kell arról, hogy elegendő mennyiségű facsemetét is ültessen, hogy a jövőben is tudja folytatni tevékenységét.

GAZDASÁGI FENNTARTHATÓSÁG

Ha ugyanebben a közösségben egy család több pénzt költ el egy hónapban, mint amennyi a bevételük származik a fatermelésből, akkor **pénzügyi szempontból az nem fenntartható**. Illetve arra is figyelniük kell, hogy megfelelően bánjanak a korlátozott mennyiségű erőforrásokkal (jelen esetünkben a fával), hiszen a közösség nemcsak eladásra termeli, hanem a megélhetésüket is biztosítja a fa mint nyersanyag.

TÁRSADALMI FENNTARTHATÓSÁG

A közösség vezetőinek megfelelően kell bánnia a közösség tagjaival is (ezt emberi erőforrásnak nevezzük). Igazságosan kell beosztaniuk a munkaidejüket, továbbá egységes és méltányos fizetést kell biztosítaniuk (jóllét). Ha ezek valamelyike nem teljesül, akkor az **társadalmi szempontból nem fenntartható**, hiszen a közösség tagjainak meg van a választása arra, hogy máshol folytatják életüket.

2. A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS PILLÉREINEK KAPCSOLATA

Ezeket sokszor három egyenlő területként, lábként kezelik, azonban a valóságban minden lábnak más szerep jut. Először is, a gazdaságot sem a természettől, sem a társadalomtól nem tudjuk szétválasztani. A gazdaság szabályait az ember találja ki, és működteti a természetes környezet forrásaiból. Ezért a gazdaság része a társadalomnak, és a környezetnek is. A gazdaság a környezet része, mert teljesen áthatja a természetes környezetet azáltal, hogy abból erőforrásokat vesz el, felhasználja a természetes élőhelyeket, és tevékenységeinek szennyezőanyag kibocsátásai mindenhová szétterülnek a bolygón⁴.

TUDDAD, HOGY...

a mindennapi ételmiszereink kb.

75%-a

beporzó rovarokon múlik?

Egy friss kutatás alapján a **bruttó hazai termék (GDP) legalább 50%-a függ a biológiai sokféleség (biodiverzitás*) épségétől**. A gazdaság, és mi fogyasztók is ezért közvetlenül ki vagyunk téve a biodiverzitás csökkenés következményeinek, hiszen az építőipar, a mezőgazdaság, valamint az ételmiszer- és italgyártás azon iparágak, amelyek legjobban függenek az ökoszisztémák működésétől.

a környezetszennyezés évente

9 millió ember halálát

okozza, amely azt jelenti, hogy minden hatodik halálesetért felelős a bolygón?

Az emberi egészség és jóllét a Föld egészségétől függ: tiszta levegőre, friss vízre, folyókra és olyan lakóhelyre van szükségük, melyek nem szennyezettek és mérgezetek különböző vegyi anyagokkal, kemikáliákkal.

* Mi az a biodiverzitás?

A biodiverzitás az élet sokféleségét jelenti, ami egy ökoszisztémában vagy az egész Földön a fajok számában mérhető. A biodiverzitás nemcsak a fajok sokféleségét, hanem a fajon belüli variabilitást és az élőlény együttesek változatosságát is jelenti.⁵

Nincs B bolygónk, így B tervünk sem!

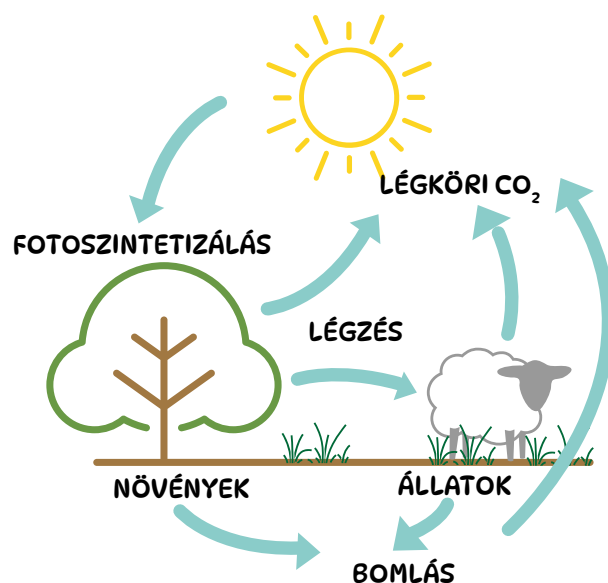
A biológiai sokszínűség megőrzésén túl a hatékony és okos erőforrás-gazdálkodás is az a fenntartható fejlődés alappillére, amiről a következő részekben lesz szó.

4. ERŐFORRÁSGAZDÁLKODÁS – TE MÉG SZEMETELSZ?

A természet nem ismeri azt a fogalmat, hogy "hulladék", ezért a természetben nincs szemét vagy szemétkerakó.

Az energiát a Nap szolgáltatja, az egyik faj hulladéka a másik tápláléka, és amikor elpusztulnak, tápanyagaik visszatérnek a talajba – egy életkörben.

A fenntartható fejlődés egyik alapköve, hogy újra e modell szerint kell élnünk, azaz minél közelebb kell kerülnünk a természet körforgásához.

TUDDAD,
hogy jelenleg az ún.
"hulladék" csupán
13,5%-a
kerül
újrahasznosításra
globális szinten?⁵

DE MI IS EGYÁLTALÁN AZ A "HULLADÉK" ÉS MIÉRT VÁLIK AZZÁ?

Jelenleg a termékek túlnyomó részének az életútja véges, azaz a használatuk után egyszerűen a kukába kerülnek és ezt követően a szemétkerakóba vagy a hulladékégetőbe. Ezt nevezzük lineáris gazdaságnak.

A lineáris gazdasági modellben értékes anyagok vesznek kárba, azaz a föld erőforrásait használhatatlannak nyilvánítjuk, vagy égetés esetén kivonjuk teljesen a körforgásból. A fenntartható fejlődés viszont pont az ellenkezőjét követeli, azaz azt, hogy az anyagok a lehetőség szerinti legnagyobb mértékben kerüljenek újrahasznosításra vagy újrahasználatra.

JÁRTÁL MÁR EGY HULLADÉKLERAKÓBAN?

Az FKF (Budapesti Közművek) például szívesen látja vendégül a hulladékgazdálkodás iránt érdeklődőket egy csoportos látogatás keretében a Pusztázásmori Regionális Hulladékkezelő Központban vagy a Fővárosi Hulladékhasznosító Műben.

JELENTKEZNI EZEN
A [LINKEN](#) LEHET.⁶

5. MILYEN LENNE A VILÁG SZEMÉT NÉLKÜL?

Ismerd meg a körforgásos gazdasági modellt!

Magyarországon fejenként körülbelül 364 kg szemetet termelünk évente (2020-as adat), ami nemzetközi viszonylatban még kevésnek is számít (az átlag az EU-ban 505 kg)!⁷

De lehet ezt máshogy is csinálni! Elsősorban próbáljunk meg kevesebb szemetet felhalmozni: kerüljük a felesleges csomagolásokat és az egyszer használatos tárgyakat! Másodsorban pedig, ha lehetőségünk van rá, vásároljunk használt vagy újrahasznosított termékeket. Így elkerüljük az új termékek gyártását, és ezzel a környezetszennyezést, a társadalmi következményeket (pl. munkavállalók kizsákmányolása) a nyersanyagok felesleges pazarlását és az energiateljesítményfelhasználást!

A körforgásos gazdasági modellben minden nem megújuló anyag "zárt körben" kering.⁸

1. Környezetbarát terméktervezés (ökodizájn)

a körforgásosság első lépése, mely során az adott terméket úgy tervezik, alapanyagait úgy választják meg, hogy szem előtt tartják életciklusuk további szakaszait. Fontos része, hogy a terméket „élete” végén könnyen a darabjaira lehessen szedni, így javítható és újrahasználandó legyen.

2. Gyártás

az újrahasznosításnak már a gyártás során is szerepet játszik: ha a termék gyártásánál nem elkerülhető az, hogy melléktermékek és selejtek keletkezzenek, akkor törekednek ezeknek az anyagoknak a hasznosítására vagy újrahasznosítására is.

3. Forgalmazás

a körforgásosságban természetesen nekünk fogyasztóknak is rendkívül nagy szerepünk van. Mindennapi döntéseink során figyelembe kell vennünk, hogy (amennyiben erre lehetőségünk van) tartós termékeket vásároljunk, megfelelően karbantartsuk, meghibásodása/sérülése esetén pedig meg is javíttassuk azt.

Hallottál már a "sharing economy", azaz a „közösségi gazdaság” kifejezésről?

Ez egy olyan szociális rendszer, amely közösségi hozzáférést tesz lehetővé többek között az árukhoz, szolgáltatásokhoz és egyéb forrásokhoz, anélkül, hogy ezeket meg kéne vásárolnunk. A 2000-es évek elején jelent meg új üzleti modellként, amely a kimerülő energiaforrások és a folyton növekvő népesség problémájára keresett megoldást.⁹ Ilyen például a közösségi biciklihasználat rendszere Budapesten, vagy a carpooling. Továbbá létrejöttek olyan platformok, amelyeken keresztül megosztozhatsz a lakásodon rövid időre, a könyveiden vagy a ruhadarabjaidon. A trend egyértelműen az osztozás és a tulajdonról való lemondás felé hajlik! Te személyesen milyen termékeket vagy szolgáltatásokat ismersz, amit esetleg régen megvettél, de most már megosztol vagy megosztoznál rajta másokkal?

4. Összegyűjtés

az újrahasznosításnak már a gyártás során is szerepet játszik: ha a termék gyártásánál nem elkerülhető az, hogy melléktermékek és selejtek keletkezzenek, akkor törekednek ezeknek az anyagoknak a hasznosítására vagy újrahasznosítására is.

5. Újragyártás

során terméket elemeire bontják, azokat felújítják vagy kicserélik, így lezárul a körforgásos folyamat. Az értéknövelő újrahasznosítás (**upcycling**) esetében az alapanyagból egy teljesen új, nagyobb értékű terméket hoznak létre, például PET-palackból pulóvert készítenek. Az értékcsökkentő újrahasznosítás (**downcycling**) esetében pedig a keletkező hulladékot végeredményben gyengébb minőségűként hasznosítják újra, például a jó minőségű, fehér papírból sárgásabb bevásárló szatyor lesz.

A körforgásos gazdaság egyre nagyobb teret hódít és egyre több nagyvállalat építi fenntarthatósági stratégiájába az erre a modellre való átállást. Ennek kézzelfogható, gazdasági okai is vannak¹⁰:

- **HATÉKONYABB GAZDASÁGI MŰKÖDÉS:**
Az újradefiniált termelés hatékonyabb erőforrás-felhasználást eredményez, azaz kevesebb nyersanyagból több termék tud elkészülni.
- **NYERSANYAGHIÁNY MEGSZŪNÉSE:**
egyes erőforrások (például lignit) csak véges mennyiségben áll az emberiség rendelkezésére, viszont az újrafelhasználással a nyersanyaghiány nem állhat a gazdasági növekedést útjába.
- **MUNKAERŐIGÉNYEK NÖVEKEDÉSE:**
a körforgásos gazdaság megvalósításához új üzleti modellek szükségesek és a vállalatoknak új logisztikai szolgáltatásokat kell bevezetniük (javítás, karbantartás, visszavásárlás stb.). Ennek következtében új (napjainkban még talán nem is létező) munkahelyek jönnek létre!
- **KUTATÁS-FEJLESZTÉS, INNOVÁCIÓ ÖSZTÖNZŐ:**
az új működési modellek új technológiai megoldásokat kívánnak, melyeket folyamatosan optimalizálni és fejleszteni kell.

6. ÖTLETEK AZ EGYÉNI FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSRE

A boldogságot a fogyasztás, a kényelem és önmagam megvalósításának előtérbe helyezése helyett a megelégedésben, a szeretetben és az igazságosságban keressük. Gondolatébresztőnek ehhez nézd meg az [Életigenlő programot](#)!

Próbáljuk **megjavítani, megvarni, megjavíttatni elromlott termékeinket**, telefonjainkat, ne cseréljük le őket gyakran! Már nagyobb városokban, pl. Budapesten találunk közösségi szervízeket, klubokat, Ti is csinálhattok ilyent. Sok közösségi médiában vannak javítást, javíttatást segítő csoportok. Keress rá a böngészőben és máris kapsz pár hasznos javaslatot és keress rá az "upcycling" kifejezésre is, például [itt](#)!

Közlekedjünk tudatosan – lehetőség szerint gyalog, biciklivel vagy tömegközlekedéssel!

Csökkentsük a hulladéktermelést és szelektáljunk! Szervezzünk bohapiacokat, közösségi garázsvásárokat, csere-bere börséket! Csatlakozzunk a helyi „zero waste” csoporthoz a kedvenc közösségi médiánkon, és itt szabaduljunk meg megunt cuccainktól, de dobjuk őket ki! [Itt](#) találsz egy megfelelő útmutatót.

Gyakorolj nyomást a döntéshozóinkra! Tájékozódj, hogy milyen kezdeményezések érhetőek el számodra, vagy önkénteskedj egy helyi szervezetnél.

Gondold át a fogyasztási szokásaidat – mielőtt például megvennél egy műanyagba csomagolt terméket, egy elektromos eszközt, amire nincs is tényleg szükséged gondolj bele, hogy mennyi erőforrást használtak fel az előállításához és hogy mennyi károsanyagkibocsátással járt az előállítása! Ennek fényében hozd meg a döntést a vásárlásról, illetve lehetőség szerint válassz használt, javított vagy újrahasznosított alternatívákat!

Források:

1. https://www.ksh.hu/statszemle_archive/2013/2013_08-09/2013_08-09_797.pdf
2. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISSUM:sustainable_development
3. <https://www.britannica.com/topic/environmentalism/History-of-the-environmental-movement>
4. A Fenntartható fejlődés, Gyulai Iván, Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány, 2012
5. <https://www.wastedive.com/news/world-bank-global-waste-generation-2050/533031/>
6. <https://www.fkf.hu/letesitmeny-latogatas>
7. <https://bbj.hu/economy/environment/pollution/waste-generation-among-lowest-in-eu>
8. <https://hosz.org/korforgas/mi-az-a-korforgasos-gazdasag-diohejban>
9. <http://konyvtartudomany.elte.hu/KONYVTAR/dolgozatok/2015a2/sharingeconomy.html>
10. <https://kenniskaarten.hetgroenebrein.nl/en/knowledge-map-circular-economy/ce-economic-advantages/>
11. Képek forrása: freepik.com
12. Ikonok forrása: thenounproject.com

A Deloitte név egy vagy több Deloitte Touche Tohmatsu Limited („DTTL”) társaságra, a tagvállalatok globális hálózatára és azok kapcsolt vállalkozásaira utal (együttesen: a „Deloitte szervezet”). A DTTL (vagy „Deloitte Global”) és valamennyi tag- és kapcsolt vállalata önálló, egymástól elkülönülő jogi személy, melyek harmadik felek irányába egymás nevében nem vállalnak kötelezettségeket. A DTTL, valamint annak tag- és kapcsolt vállalatai kizárólag saját tetteikért és mulasztásaikért felelnek. A DTTL ügyfelek számára nem nyújt szolgáltatásokat. További információ a deloitte.hu/magunkrol webhelyen olvasható.

A Deloitte a Fortune Global 500® cégek közel 90%-a és több ezer magáncég számára nyújt iparágvezető könyvvizsgálati és bizonyossági, adózási és jogi, vezetői, pénzügyi és kockázatkezelési tanácsadói szolgáltatásokat. Szakembereink mérhető és tartós eredményeket nyújtanak, amelyek hozzájárulnak a tőkepiacokba vetett bizalom megerősítéséhez, lehetővé teszik ügyfeleink számára az átalakulást és a gyarapodást, és utat mutatnak egy erősebb gazdaság, egy igazságosabb társadalom és egy fenntartható világ felé. A Deloitte több mint 175 éves múltra tekint vissza, jelenleg több mint 150 ország területén tevékenykedik. Ha többet szeretne tudni arról, hogy a Deloitte mintegy 345.000 szakembere hogyan teremt maradandó értéket, látogasson el a <http://www.deloitte.com> webhelyre!

„Jelen kiadvány kizárólag általános jellegű szakmai tájékoztatást tartalmaz, és nem minősül sem a Deloitte Touche Tohmatsu Limited („DTTL”), sem pedig tag- és kapcsolt vállalatainak hálózata (együttesen: a „Deloitte szervezet”) által nyújtott tanácsadási vagy egyéb szolgáltatásnak. Javasoljuk, hogy a szervezetük pénzügyeit vagy üzletvitelét, illetve saját pénzügyeit befolyásoló bármely döntés meghozatala vagy ilyen jellegű lépés megtétele előtt kérjenek/kérjen, kifejezetten a szervezetükre/az Ön igényeire szabott, egyedi, szakmai tanácsadást. Az üzenetben foglalt információ pontosságával vagy teljességével kapcsolatban semmilyen jognyilatkozatot nem teszünk, szavatosságot nem vállalunk, kifejezett vagy hallgatólagos vállalást nem teszünk. Sem a DTTL, sem pedig tagvállalatai, kapcsolt vállalatai, alkalmazottai vagy megbízottai nem vállalnak felelősséget semminemű olyan kárért vagy veszteségért, mely közvetlenül vagy közvetlenül a jelen kiadványban foglalt információk felhasználásából ered. A DTTL és valamennyi tagvállalata önálló, egymástól elkülönülő jogi személy.”

© 2022 Deloitte Magyarország

Készült a
Deloitte.
szakmai támogatásával

unicef
minden gyerekért

